

Arkusz obserwacji adaptacji przedszkolnej — wersja rozbudowana

Dokument dla nauczyciela: wywiad wstępny, obserwacja pierwszego tygodnia dzień po dniu, obserwacja tygodniowa, strategie wspierające i podsumowanie

Imię i nazwisko dziecka:	Data urodzenia:	Grupa:
Data rozpoczęcia uczęszczania:	Wychowawca:	Data założenia arkusza:

Wywiad wstępny z rodzicem

Warto przeprowadzić krótką rozmowę z rodzicem przed pierwszym dniem dziecka w przedszkolu – ułatwia to trafne reagowanie od pierwszych chwil.

Jak dziecko zwykle reaguje na nowe sytuacje i nieznane osoby?:

Co najskuteczniej uspokaja dziecko w trudnych chwilach?:

Czy dziecko ma ulubioną zabawkę lub przedmiot, który mogłoby zabrać do przedszkola?:

Jaki rytuał pożegnania stosowany jest w domu?:

Informacje zdrowotne istotne dla adaptacji (alergie, szczególne potrzeby):

Inne uwagi rodzica:

Etapy adaptacji – informacja dla nauczyciela

Poniższy podział ma charakter orientacyjny – czas trwania poszczególnych faz jest bardzo indywidualny i zależy od dziecka.

- Faza protestu (zwykle pierwsze dni) – płacz, wołanie za rodzicem, trudność z zaakceptowaniem rozstania.
- Faza smutku i przystosowywania się (zwykle 1.–2. tydzień) – dziecko spokojniejsze, ale wycofane, obserwuje otoczenie z dystansem.
- Faza adaptacji (zwykle po 2.–4. tygodniu) – dziecko czuje się swobodniej, nawiązuje relacje, samodzielnie angażuje się w zabawę.

Szczegółowa obserwacja pierwszego tygodnia

Pierwsze dni bywają najbardziej intensywne – warto notować obserwacje codziennie, a nie tylko raz w tygodniu.

Obszar obserwacji	Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek
Reakcja przy pożegnaniu z opiekunem					
Czas potrzebny na uspokojenie się					
Udział w zajęciach grupowych					
Kontakt z nauczycielem					
Apetyt i jedzenie posiłków					

Obserwacja tygodniowa (tydzień 1–4)

Obszar obserwacji	Tydzień 1	Tydzień 2	Tydzień 3	Tydzień 4
Rozstanie z opiekunem przy przyprowadzeniu				
Nastrój dziecka w ciągu dnia				
Udział w zabawach z innymi dziećmi				
Kontakt i relacja z nauczycielem				
Samodzielność (jedzenie, higiena, ubieranie się)				
Odpoczynek / leżakowanie				
Apetyt i zachowanie przy posiłkach				
Reakcje emocjonalne i czas potrzebny na uspokojenie się				

Strategie wspierające adaptację

- Stały rytuał pożegnania – krótkie, konsekwentne pożegnanie w tym samym miejscu i o tej samej porze.
- Przedmiot przejściowy – zgoda na przyniesienie ulubionej zabawki lub przedmiotu z domu.
- Stopniowe wydłużanie czasu pobytu – krótszy pobyt w pierwszych dniach, stopniowo wydłużany.
- Przewidywalny plan dnia – stały rytm zajęć i zapowiadanie kolejnych czynności.
- Stały opiekun na pierwsze dni – przydzielenie dziecku „swojej” osoby dorosłej, do której może się zwrócić.
- Pozytywne wzmacnianie – zauważanie i chwalenie nawet małych sukcesów adaptacyjnych.

Sygnaly wymagające szczególnej uwagi

Jeśli poniższe sygnały utrzymują się dłużej niż 2–3 tygodnie, warto omówić je z rodzicami, a w razie potrzeby zaproponować konsultację ze specjalistą (psychologiem dziecięcym).

Sygnal	Sugerowana reakcja nauczyciela
Silny płacz utrzymujący się przez większość dnia	Więcej bliskości i indywidualnego kontaktu, rozmowa z rodzicami o rytuałach z domu
Uporczywa odmowa jedzenia lub picia	Zgłoszenie rodzicom, obserwacja, czy występuje też w domu
Całkowite wycofanie – brak kontaktu z dziećmi i dorosłymi	Więcej indywidualnego czasu z nauczycielem, rozmowa z rodzicami
Regres w umiejętnościach opanowanych wcześniej	Cierpliwość, brak presji, informacja dla rodziców
Zaburzenia snu zgłaszane przez rodziców	Wymiana informacji z rodzicami, dalsza obserwacja

Komunikacja z rodzicami

Data	Co przekazano rodzicom / co przekazali rodzice

Podsumowanie adaptacji (po zakończeniu obserwacji)

Czy adaptacja przebiegła pomyślnie?:

W której fazie adaptacji znajdowało się dziecko na koniec obserwacji?:

Co pomogło dziecku najbardziej?:

Zalecenia i uwagi dla rodziców:

Czy zalecana jest dalsza, wydłużona obserwacja? Jeśli tak – dlaczego?:

Data zakończenia obserwacji: Podpis nauczyciela: